

ZKO 1992

Z žarom skozi zid

Kdor nima kaj delati, naj tega ne dela tukaj. Kje sem že prebrala ta napis? Naj bo v opomin navodilo, da kulturne skupine, društva in posamezniki, ki so delovali, bojo delovali in bi želeli skupaj z Zvezo kulturnih organizacij ustvarjati, naj tega ne delajo več »tukaj«. Amaterizem ni in ne more biti delovanje, ki bi upoštevalo lenarjenje. Lenoba ni privilegij amaterstva. Kajti amaterji so tisti ljudje, ki nikoli nimajo časa. Ob pridnosti pri delu, ki ga opravljajo za življenje še v prostem času brez sredstev pojejo, plešejo, igrajo... Kajti amaterizem ni trženje! Tudi ni most, preko katerega bi lahko potoval brez nevarnosti v profesionalizem. Amaterstvo je druženje starih, mladih, bogatih, revnih, prijaznih, neprijaznih, naglih, počasnih, debelih in suhih, lepih in grdih brez predsodkov. Člani so pripadniki vseh strank in slojev. Niso naši ali vaši, ampak so predvsem pevci, plesalci, igralci... in med njimi se vedno najde zanesenjak, ki si prizadeva za prijazno druženje v veselje vseh nastopajočih in poslušalcev. **Jelka Kržišnik** pravi, da je bilo v **Velikih Laščah** zelo lepo. Tudi sami so praznovali dan neodvisnosti skupaj s pevskim zborom Viator, šli so v Stično in bi zelo radi imeli članske izkaznice s katerimi bi lahko, na primer, s popustom gledali in poslušali profesionalne nastope. Ko smo povprašali tudi druge, so se vsi strinjali. Članske izkaznice bi utrjevale samozavest in pripadnost. Npr.: Tonka Tacol, ki je tudi letos sprejela vodstvo likovne dejavnosti, pri zvezi kulturnih organizacij Vič, odhaja letos med profesionalce. Leto in leta je navdihovala svoje učence, ki so s svojimi otroškimi izdelki krasili razstavišča. Na njeno pobudo je občinska ZKO vabila strokovnjake-profesionalce. Otroška risba ima v sebi magične moči dokler je ne pokvari nasilje naših ambicij. Kajti v ihti drila se pozabi na bistveno. Bistveno pa ni nikoli izmislek prizadevanja, ki bi se merilo z urami. Kljub

temu ostaja amaterizem časovno merljiv in ne more biti nikoli most do profesionalizma. Zato tisti gledališki kritik preprosto nima prav. In pri zvezi kulturnih organizacij je bilo to od nekdanj povsem jasno.

Janez Sterle pravi, da pevci, ki radi pojejo kamor jih povabijo, niso zadovoljni z barvo svoje uniforme, ampak »ščenkanemu konju se ne gleda na zobe«. Pevci so uspeli priti na Radio, slišali so jih po valu 202, razveseljevali so ostarele občane. V društvu deluje skupina mladih gledališnikov in tudi starejši se bojo spet sestali.

Mladina se z velikim veseljem vključuje v kulturna društva takrat, kadar so programi generacijsko premišljeni. To pomeni, kadar ima vodstvo društva posluš zato, kako naj bi mladi aktivno preživljali svoj prosti čas v skladu z njihovimi željami. Seveda so tudi spomini lahko inspirativni. Ko mi je prinesla gospa Mislejeva program OE Galjeveca, ki je ob 10. obletnici pripravila skupaj z muzejem in starši ustvarjalne delavnice ni vedela, da je občinska zveza v tem istem vrtcu na Galjevici imela svoje 9. srečanje lutkovnih skupin s predstavami: Lev in miška v režiji C. Velikonja, Snežaki korenjaki, ki jih je zrežirala M. Gradišar, Frančka Rudolfa Prijatelja z mentorico D. Jaklič, Lojzeta Kovačiča Možiček med dimniki v režiji B. Šivic. Na istem srečanju je bilo še 8 drugih predstav. Vsega tega ne bi bilo, ko ne bi bilo mentorjev, ki ne gledajo na čas. Otroci so med tem odrasli, nekateri so doktorirali, nekateri so postali uspešni podjetniki, jaz pa verjamem z ravnateljem OŠ Brezovica, da brez žara ne gre. Kljub temu ne verjamem, da je Brezovškemu komornemu zboru zmanjkalo žara. Niti ne verjamem, da je nadarjenim igralcem na Žažarju zrasel pred glavo zid »skozi katerega ne gre«. Mislim si, da je morebiti vsega kriva le »palica kruha«. Pri pravi ljubezni pa ni trženja.

Zveza kulturnih organizacij Ljubljana Vič-Rudnik

CENTER ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

VABIMO VAS, DA SE VPIŠETE V GLEDALIŠKO ŠOLO, ŠOLO SODOBNEGA PLESA, FOLKLORNO ŠOLO, LUTKOVNO ŠOLO, LIKOVNO ŠOLO, FOTOGRAFSKO ŠOLO.

Vpis v šolo in tečaje od 10.-20. oktobra 1992 - ZKO Ljubljana Vič-Rudnik, Trg MDB 14

S KNJIGO V SVET
30 LET BRALNE ZNAČKE

Najmnožičnejše širjenje dobre knjige

Gibanje za bralno značko, porojeno v Prežihovem svetu, ki se je od leta 1961 razširila po vsej Sloveniji, nudi izjemno priložnost za poučevanje branja učencev. Pomcni tudi vez med bralcem in pisateljem, vpliv bralca v domačem okolju, cilj pa je spoznavanje sodobne književnosti. Gibanje za bralno značko je torej svobodno in neutensjeno v kalupe šolskega načina dela. V Sloveniji danes tekmujejo učenci za 33 vrst bralnih značk, prostorsko pa se je to gibanje razširilo tudi na Tržaško, Benečijo, Koroško, Porabje in med otroke naših delavcev na začasnem delu v tujini.

Učenci viškorudniških osnovnih šol tekmujejo za bralno značko od šolskega leta 1962/63, ko je 85 učencev osnovne šole Vič pričelo s to obliko dela. Pobudo za tekmovanje je dal tedanji Zavod za prosvetno-pedagoško službo Vič, šole pa so same pokrile stroške za značke.

Vzpon se prične leta 1964/65, ko prevzame ZPM organizacijo gibanja za bralno značko in kritje stroškov. Največji porast je bil v šolskem letu 1967/68, ko sodelujejo vse šole z izjemo OŠ Ig in nato leta 1981/82. Ta uspeh se odraža v nekoliko večji populaciji učencev, dobri motivaciji mentorjev, večji sproščeno-sti pri izboru literature - do izraza prihajajo nove usmeritve v gibanju.

Z uvedbo nove bralne značke »Gašperjeve«, imenovanje po Karlu Prušniku-Gašperju, je interes zopet

porasel, saj je ta značka pritegnila učence sedmih in osmih razredov ter razširila krog mentorjev. V šolskem letu 1988/89 jo je osvojilo 6852 učencev.

Naši učenci so v vseh letih tekmovali za 12 vrst bralnih značk: Cicibanovo, Seliškarjevo, Cankarjevo, Levstikovo, Jurčičevo, Župančičevo, Bevkovo, Ingo-ličevo, Stritarjevo, Murnovo, Trubarjevo in Gašperjevo. Vseskozi so se uveljavile Seliškarjeva, Cankarjeva, Cicibanova in Levstikova bralna značka.

Učenci po pogodbi z mentorji sami izbirajo vrste bralnih značk, vendar je na večini šol opaziti kontinuiteto posamezne vrste bralnih značk, da učenci lahko po določenih kriterijih dosežejo vse stopnje bralne značke - bronasto, srebrno in zlato.

Neredki so učenci, ki tekmujejo 8 let, ti pa poleg značk ali nalepk (1. in 2. razred) prejmejo druge oblike priznanj in nagrad z željo, da bi po odhodu iz osnovne šole še nadalje radi posegali po dobri slovenski besedi - ostali bralci!

Vrste bralne značke izberejo šole pogosto tudi po teritorialni pripadnosti pesnikov in pisateljev, tako n. pr. prevladuje na OŠ Bečevje in vič Seliškarjeva bralna značka - ti učenci so se torej opredelili za svojega »Dečka iz velike ceste«, učenci OŠ Vrhovci pa imajo najraje svojega pisatelja in nekdanjega sosedo Ingoliča, Veliko Laščani pa so zelo ponosni na Trubarja in Levstika.

Razveseljivo je število bralcev - tekmovalcev v zavodu za slepo in slabovidno mladino z ozirom na zdravstveno stanje vida.

Gibanje za bralno značko je znalo navdušiti številne sodelavce, ki so si prizadevali za razvoj mladega človeka, tu gre posebna zahvala prizadevnim mentorjem po šolah.

Zveza prijateljev mladine ga je popolnoma sprejela za svojega že od vseh začetkov, njej so se pridružila slavistična društva, izobraževalne in kulturne ustanove, svojo dejavnost so razširile založbe, obogatilo se je delo v knjižnicah, ogromno so prispevali pisatelji in ilustratorji.

Bralna značka je torej najbolj množična oblika širjenja dobre knjige in kot je dejal pisatelj Anton ingolič:

»VESEL SEM, DA NI VEČ SLOVENSKE ŠOLE, KJER NE BI BILO BRALNIH ZNAČKARJEV. ZATO TUDI NISEM V SKRBEH ZA USO-DO SLOVENSKE KNJIGE.«

ZPM Ljubljana Vič-Rudnik
»Bralna značka«

Darilo begunskim otrokom

Šolarji trnovske šole so na svojo pobudo zbrali kar lepo število daril od igračk, sladkarij, knjig in učnih pripomočkov, s katerimi so na priložnostnem srečanju 18. septembra obdarili begunske otroke iz centra na Zelenu poti.

O DELU KARITASA

Videti tudi druge, ne le sebe

Mnogi med nami poznamo besedo Karitas, le redki pa smo se vprašali kaj ta beseda res pomeni. Karitas pomeni plemenito, nesebično ljubezen, ki izhaja iz lastnega nagiba, ki služi, obdarja, prinaša pomoč in veselje ter ima svoj izbor v Bogu. Karitas je bistven način življenja vsakega kristjana. Test naše vere je prav ljubezen do bližnjega, ki se odraža v vseh naših delih. Poiščimo v sebi darove, ki so nam bili podarjeni od Boga popolnoma zastonj in jih uporabimo. Ne bodimo podobni tistemu služabniku, ki je zaupane mu talente zakopal.

Ko sem se pred kratkim udeležila sestanka Župnijske Karitas Vič, ki šteje preko 40 ljudi - prostovoljcev - in poslušala dogovore v zvezi z njihovim delom, sem pomislila: koliko ljubezni je v njih! Kako v nasprotju z večino ljudi, ki mislijo le nase. Njihova misel in skrb velja predvsem sočloveku, svojemu bližnjemu. In to jih dela srečne. V tem vidijo smisel svojega bivanja. Njihovo delo sega na področje osebne nege bolnim in ostarelim, pomagajo pri gospodinjskih opravilih, nudijo manjšo denarno pomoč za nakup živil in plačilo položnic v izjemno težkih primerih, darujejo obleko in obutev, ki so jim jo darovali drugi, prinašajo obhajila bolnikom in invalidom na dom, otrokom nudijo inštrukcije, rešujejo razne osebne stiske, nudijo tople obroke brezdomcem in drugo. Zdaj, ko v BiH divja vojna in je v Sloveniji veliko beguncev, pomagajo tudi tem. Mnogi jih poiščejo tudi sami. Ena izmed stalnih članic karitasa je povedala, da se je njen svet,

odkar pomaga drugim, zelo spremenil. Iz vase zaverovanega, materialistično naravnane sveta, sem se obrnila k sočloveku, občutim tudi potrebe drugih, ne le svojih. To se mi zdi mnogo višja vrednota, pravi. Pomoč bližnjemu, človeka napolnjuje, ga naredi bogatejšega, zrelejšega, saj je človek vreden le toliko, kolikor lahko da drugemu, je še povedala.

Iz njihovih umirjenih in srečnih obrazov je bilo razbrati nek notranji mir, zadovoljstvo, ki raste iz plemenitega čustva dajanja.

In kako se financirajo? Iz prostovoljnih prispevkov darovalcev. Kljub temu, da so že po svoji naravi in poslanstvu zelo potrpežljivi ljudje, jih moti, da nimajo urejenih delovnih prostorov. Od svoje ustanovitve, februarja lani, gostujejo v župnijskem prostoru, ki služi še več drugim namenom in je prehodan. Zato so že zaprosili Izvršni svet občine Vič za dodelitev prostorov, ki so bili nekdanj last župnije Vič. Le tako, pravijo, bodo lahko bolj uspešno izpolnjevali svoje poslanstvo karitativnega dela, ki ni le razdeljevanje hrane in obleke, temveč predvsem vzgoja za življenje. Ta pa se začinja že ob rojstvu in se nadaljuje vse življenje. Če bomo otroke naučili, da se bodo znali sami koristno zaposliti (vsak naj dela tisto, za kar ima dar), in si bodo znali pomagati med seboj, bodo tudi kot odrasli znali videti človeka v stiski in mu pomagati. Ravno nemoč vživljanja v potrebe in svet drugih pa je vir vsega zla, mar ne?

VESNA ŽARKOVIČ

Ne zamudite jesenskih razstav v Galeriji Ilirije-Vedrog

Po izjemno lepi razstavi **Jožice Serafin**, slikarke, ki ji je v okviru upodablajoče umetnosti zelo blizu realizem in z njim preprosto odslikovanje narave in vsega pač tako, kot vidimo, tudi z motivi Ljubljane in Ljubljance, s katero ostaja povezano njeno življenje, se bodo v tej vedno bolj obiskani galeriji do konca leta zvrstile še nekatere odmevne likovne prireditve.

Tako bo od 8. do 29. oktobra razstavljal svoje skulpture akademski kipar **Negovan Nemec**. Nedvomno gre za eno izmed velikih imen slovenskega kiparstva, ki je svoje znanje črpal pri Silvestru Komelu, prof. Dragu Tršarju, Borisu Kalinu in Slavku Tihcu.

Mladi, a že uveljavljeni akademski slikar **Domen Slana** bo svoje slike na ogled posta-

vil od 5. do 26. novembra. Ta mladi slikar je v nekaj letih nakazal zelo zanimiv razvoj. Pot, ki jo ubira, veliko obeta. Vse kaže, da se kot umetnik zaveda resnice, da je minil čas hitrih učinkov in šokov - zato se loteva umetniških nalog preudarno in premišljeno. Tako mu je v oceno zapisal prof. dr. Ivan Sedej.

V decembru pa bo v Galeriji Ilirije-Vedrog gostovala **Galerija LM** s slikami in malo plastiko. Posebnost galerije zakoncev Nevenke in Smaila Festica iz Maribora je tenkočuten izbor del najvidnejših likovnih ustvarjalcev iz bivšega jugoslovanskega prostora ter predstavitev njune bogate zbirke umetnin po Sloveniji in tujini.

NAŠA KULTURNA IDENTITETA

Ličkanje pri Gršaku

Mesto in podeželje sta dva dela iste celote. Njuna pestrost in prepletenost različnega ju dela prijetne in naše - to je, prepoznavno drugačne od drugih, mnogokrat zgolj spalnih naselij.

Vnanje Gorice so eden od primerov dialoga med urbanim (mestnim) in ruralnim (podeželskim), ko se na pragu Ljubljane prepletajo (in žal tudi pomešajo) različne vrednote. Naj bo naša pozornost usmerjena predvsem k pozitiv-

nim in dolgoročno perspektivnim kombinacijam mestnega in podeželskega. Vabljev primer je letos vnovič oživilen običaj ličkanja koruze na dvorišču kmetije Marinko (po domače Gršak). Vzdušje, ki je zraslo ob tem prijetnem opravilu je za meščana atraktivno, za vasčane kompliment in vzgib samozavesti, za vse skupaj pa še izvrsten družaben dogodek, ki pripomore k boljšemu medsebojnemu razumevanju in sožitju. Ta in podobne običaje bi veljalo vzpodbujati tudi drugod! So odlični, preprost in učinkovit medij komunikacije med različnim, zato velja pohvaliti pobudnike in organizatorje ličkanja pri Gršaku (TV Slovenija - Dokumentarni program, Folklorna skupina Rožmarin Vnanje Gorice in Slovenska ljudska stranka). Veljko ZVIPELJ, Vnanje Gorice